

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 357. In quibus casibus non teneatur creditor fructus perceptos ex pignore computare in sortem ad vitandam usuram aut aliam injustitiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

sortem lucratur creditor seu mutuator, fructus autem pignoris sint supra sortem crediti, vel mutuari, nisi in diminutionem illius computentur. *c. 1. & 2. h. t.* Sic itaque creditor, dum ei oppignorata est res immobilis, v. g. prædium, potest ea uti, v. g. elocare, illud locagium tamen inde præceptum, tanquam fructum illius reservando debitori, aut in sortem debiti computando. Item fructus rei immobilis oppignoratae sibi potest percipere, percipitque etiam ex re aliena (qualis est pignus respectu creditoris consumere vel distrahere, ita tamen, ut in sortem debiti principalis sint computandi, & si illius quantitatem adæquent, illud omnino extinguant. Compensantur autem hi fructus consumpti vel venditi cum sorte non per se, sed ratione æstimationis sui, existantes verò non computantur in sortem, sed jure pignoris manent apud creditorem non nisi soluto debito una cum pignore restituendi debitori, ut Abb. in *c. 1. h. t. n. 3.* & ibidem ejus glossator Alex. de Nevo. *Lit. D. Canis. l. c. n. 6.* Pirh. *h. t. num. 86. vers. notand. tertio.* Porò nomine expensarum factarum in questionem, collectionem, conservationem fructuum, quibus detractis, horum restititio, aut in sortem computatio fieri debent, ne creditor aliàs locupletior fiat cum pignora debitoris, contra *L. nam hoc. ff. de conduct. indeb.* & naturalem æquitatem non tantum veniunt expensæ necessariae, quibus non factis res erat peritura, vel deterior futura, sed etiam utiles, quibus res melior efficitur, non tamen voluptuariæ & superflua, potestque creditor retinere tam diu pignus, donec expensas detrahat, aut ea illi soluta, quia non nisi, quod iis detractis superest, sit fructus. *L. si à domino. §. fin. ff. de hered. per. Gl. in c. 1. h. t. v. deductis expensis.* Tholos. *L. 2. de usur. c. 9. à n. 9.* Pirh. *h. t. n. 88. vers. notand. quinto.* præterque has est etiam computandus labor ipsius creditoris impensus in dictos fructus. Denique notandum hic, nomine fructuum computandorum in sortem non tantum venire fructus perceptos ex pignore, sed & eos, qui ex illo percipi potuerunt, & percepti non sunt, de his enim etiam tenetur debitori creditor tanquam de perceptis. *L. 2. C. de pact. pign. c. gravis. de rest. spol. Abb. in c. 1. h. t. n. 5. Alex. l. c. Lit. G. Pirh. n. 88.* Quod tamen distinguendum, ait Alex. ut procedat, quando creditori satisfactum per solutionem debiti, vel illius adæquationem per fructus ex pignore perceptos, non verò procedat, quando creditori non est satisfactum, ita, ut tunc debitori tantum teneatur de fructibus perceptis, non de percipiendis, nisi tamen hi per dolum, vel latam culpam non fuerint percepti, modò oppignoratio facta fuerit gratià debitoris principalis tantum, secus, si facta gratià debitoris & creditoris. Pirh. *cit. n. 88.* vide me de his. *L. 3. q. 171.*

Quæst. 357. In quibus casibus non teneatur creditor fructus perceptos ex pignore computare in sortem ad vitandam usuram, aut aliam injustitiam?

R Esp. In sequentibus primò: Si v. g. Laicus aliquis injustè detinens prædium, quod spectabat ad beneficium Clerici, dein illud in pignus pro mutuo sibi dato à Clerico eidem obliget, potest citra usuram seu injustitiam percipere ex illo fructus, eoque retinere, absque eo, quod teneatur illos computare in sortem, seu summam capitalem à se mutuo datam, vel credito venditam isti creditori Laico, quia recipit, quod suum est, & per viam

oculæ compensationis redimit, quod legitime ad se spectabat, & quod fortè alià viâ recuperare non poterat, nempe prædium in beneficium; sumitur ex *c. 1. h. t.* ubi dicitur: *nisi fontè* (subintellige pignus) *beneficium fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu Laici videatur.* Gl. *ibid. v. beneficium.* idem dicens de Laico habente in pignus rem suam ab iniquo possessore detentam. Clericus tamen habens in pignus mutui vel debiti rem spectantem ad Ecclesiam sibi non assignatam in beneficium, perceptos ex ea fructus non computando in sortem, committeret usuram, vel aliam iniquitatem.

2. Secundo: Si creditori in pignus detur res, in qua is habet dominium directum, & debitor utile, v. g. à Vasallo feudum, fructus ex hoc pignore perceptos creditor non potest computare in sortem. *c. 1. de feudis. c. conquestus. h. t.* Idem communiter extendunt DD. ad rem emphyteuticam datam in pignus ab emphyteuta domino proprietatis, qui perceptos ex ea fructus non tenetur in diminutionem sortis computare, fundaturque licita hæc perceptio & retentio fructuum ex pignore tali, absque eo, quod in sortem computari debeant, in ipsa natura horum contractuum, feudalis & emphyteutici in primariorum institutione, ut in certis casibus jure expressis dominium utile redeat ad dominum directum, inter quos est ille casus, ut, si res feudalis vel emphyteutica à vasallo vel emphyteuta detur domino directo in pignus debiti, dominium utile consolidetur, seu jungatur cum dominio directo pro eo tempore, quo pignus soluto debito non redimitur, ac proinde interea potest dominus directus fructus ex re feudali sibi in pignus data non diminutâ quantitate debiti, seu sortis percipere, ne res etiam quod ad dominium utile existens, apud dominum directum alteri fructificet quasi aliena; ita Pirh. *h. t. num. 90.* citatis Molin. *rr. 2. de just. d. 323. §. ult. Less. cit. c. 20. du. 16. n. 139.* de Lugo *cit. d. 25. §. 8. n. 146.* Porò, ut dominus directus percipere possit dictos fructus ex feudo vel emphyteusi sibi pignori datis, requiritur primò: ut interea non exigat à vasallo vel emphyteuta debitum aliàs obsequium, seu servitium & pensionem debitam, *c. 2. de feudis.* & si ea recipiat sine protestatione de non amittendo jure, ad fructus, tenetur eos computare in sortem; quia censetur huic juri tacite renunciare. Abb. in *cit. c. 1. de feudis in fine.* sed & si vasallus velit debitum obsequium præstare, potest tamen dominus directus illud non admittere, sed recipere fructus ex re feudali pignori data, etiam si excedant debitum obsequium, & pensionem non computando illos sortem, Arg. *cit. c. 1. de feudis.* modò interim vasallus remaneat liber à solito servitio præstando. Gl. *fin. ibid.* Pirh. *n. 91.* Secundo requiritur, ut non percipiat dominus directus ex re feudali, seu emphyteutica oppignorata sibi fructus provenientes ex melioramentis factis per industriam vasalli vel emphyteutæ in feudo, sed eos tenetur computare in sortem, vel reddere vasallo, cum non censentur, quod ad illam partem esse ex re feudali. Sylv. *v. feudum. n. 30.* Mol. *cit. n. 323.* Less. *l. c. n. 140.* Lugo *l. c. num. 149.* Pirh. *h. t. n. 92.* Tertio requiritur, ut feudum & emphyteusis data in pignus non sint empta à vasallo pretio, aut data in compensationem præcedentium meritorum, sed gratis concessa, aliàs fructus illius in sortem computandi. Sylv. Mol. Less. *ll. cit.* Lugo *n. 150.* Pirh. *num. 93.* De cætero, quod dominus directus eo tempore, quo feudum titulo pignoris possidet, habeat dominium directum & utile in eo,

cisi alias nequeat habere rem propriam quod ad dominium directum & utile, hæc est ratio, quod in hoc casu dominium utile saltem habitualiter maneat penes vasallum, quatenus is soluto debito possit hoc pignus redimere, & fructus ex eo recipere, sicut antea. Atque ita feudum habet rationem pignoris, quatenus dominus illud possidet cum obligatione illud reddendi vasallo, quamprimum is soluto debito illud redimit. Neque his obstat, quod dominium utile aliàs spectet ad vasallum, adeoque & fructus ad eum spectare debeant; nam ex speciali dispositione juris, & conformiter institutioni primæ contractus feudalis, dominium utile feudi non aliter conceditur vasallo, nisi cum hac limitatione, ut, casu quo in pignus datur domino directo, fructus feudi non ad dominum utilem, seu vasallum, sed ad dominum directum pertineant, quamdiu feudum pignori obligatum manet. Lugo l. c. num. 148. Pirh. l. c. verùm de his vide plura apud me. L. 3. q. 172.

3. Tertio: Fructus pignoris computandi non sunt in sortem, dum maritus pro dote uxoris sibi promissa loco pignoris accipit prædium, remve aliam, ut ex ea fructus percipiat, donec dotem promissam accipiat. Siquidem interim maritus fructus suos facit sine imminutione dotis, & absque eo, quod cogatur eos in sortem computare. Pirh. b. r. n. 94. juxta c. *salubriter*. de quo vide me ulterius cit. q. 172. n. 2.

Quæst. 358. Montes pietatis, quid sint, quæ eorum leges, & num immunes ab omni usura?

1. Resp. Ad primum & secundum: Montes hi sunt æraria, & granaria publica à Principe aliquo vel domino loci aut communitate ex liberalitate, & piorum privatorum largitionibus & elemosynis constituta pro certo loco in hunc finem, ut semper in promptu sit pecunia, quæ egentibus, (ne hi aliàs magnas usuras cogantur solvere usurariis, præsertim Judæis) non autem divitibus, ac præcipue ejusdem loci, non exteris, ad certum tempus, v. g. ad annum, vel ad summum ad duos annos mutuo datur sub certi & sufficientis pignoris cautione à mutuario præstanda, eà lege, ut, nisi præfixo tempore mutuum reddant, pignus datum vendatur, & mons pietatis ex pretio suam sortem, seu mutuo datum recipiat, residuum verò pretii, si quod esset, mutuario seu domino pignoris restituitur. Ad hæc annuatim, aut etiam singulis mensibus exiguum quid solvatur monti à mutuario, non quidem pro lucro seu incremento ipsius montis, sed pro sumptibus ad conservationem montis, puta pro alimentis ministrorum, qui pignora & montem custodiant, administrant, conficiendo & reddendo rationes pro conductione domus, cæterisque expensis necessariis, quæ, si ex ipsa montis substantia, seu pecunia defumi deberent, facile is consumeretur; ita fere Azor. p. 3. l. 5. c. 8. in pr. Mol. l. 2. de just. d. 125. n. 1. Less. l. 2. c. 20. du. 23. n. 190. Pirh. b. r. n. 99. Reiffenst. à n. 118.

2. Resp. Ad tertium: Montes hi cum dictis legibus & conditionibus liciti sunt, nihilque usurarii continent AA. citati, & alii communiter contra Cajetan, in commentar. de monte pietar. c. 1. Solum l. 6. de just. q. 1. c. 6. & alios quosdam, qui postquam refrigerante caritate, ut inquit Reiffenst. quâ aliàs isti montes administrabantur gratis à piis hominibus, cæpit modicum quid exigere pro dictorum ministrorum laboribus & sustentatione, scriptis vel

verbis contradixerunt his montibus, tanquam usurariis. Unde necesse fuit, hanc controversiam ad summos Pontifices devolvi, per quos omnes, ac tandem in Concilio Lateranensi, Sess. 10. per Leonem X. solenniter fuerunt approbati, tanquam liciti, & omni specie mali carentes, ut patet ex Bulla ejusdem Pontificis, quæ incipit: *Cum inter nonnullos*, habeturque inter acta illius Concilii, & Tom. 1. Bullar. *Cherub.* ubi etiam §. 5. sub excommunicatione lata sententiæ prohibetur pro contrario disputare aut prædicare. In Concilio quoque Trid. Sess. 22. c. 8. de reform. inter alia pia opera numerantur hi montes pietatis seu charitatis. Probatur insuper hæc responsio, dum nihil à mutuariis exigitur, aut datur ultra sortem ratione mutationis, sed ratione expensarum necessariarum faciendarum ad conservationem & administrationem montis, quæ cum fiant in gratiam & commodum egentium, mutuatorumque majus malum incurere cogantur, licitum & pium est, pro iis aliquid exigere & accipere.

Quæst. 359. An & quis census realis sit licitus aut usurarius?

1. Resp. Primum in genere: Census (qui proprie loquendo, & prout hic sumitur, non est ipsa pensio, sed jus eam exigendi & percipiendi) realis (hoc est, in re certa, & frugifera alterius, puta, agro, vineâ, domo constitutus, quique rem ipsam comitatur, ad quemcunque possessorem ea perveniat, veluti servitus, seu obligatio ratione pensionis solvendæ; ut Azor. p. 3. l. 10. c. 33. in divis. 1. Laym. l. 3. r. 4. c. 12. n. 1. & 2. Pirh. b. r. n. 66. per emptionem & venditionem (multoque magis per donationem, legatum) constitutus, ipsaque ejus constitutio, seu emptio & venditio illius nihil usurarii, seu illiciti continent, modò pretium sit justum, scilicet à lege vel consuetudine taxatum, Azor. l. c. n. 4. Laym. n. 3. Pirh. num. 67. cum communi TT. & JC. juxta quod declararunt Martin. V. & Calix. III. in Extravag. *Regimini. de empti. & vendit. inter commum.* Pius V. in *Constit. Sua. cum onus Apostolica.* Et quidem non committitur in tali contractu usura, ut patet, quia non est contractus mutui, sed verus contractus venditionis & emptionis, celebratus inter venditorem, seu censuarium & emptorem dicti juris, seu censualistam. Sed neque committitur in eo alia iniquitas, dum census est fructuarius, seu consistens in jure percipiendi fructus ex agro, vinea &c. cum sicut justum & licitum est emere totum prædium, & jus percipiendi omnes fructus illius, vel etiam totum usum fructum illius, remanente dominio directo penes venditorem, ita quoque licitè emi potest pars usus fructus, seu jus percipiendi partem fructuum. Arg. l. *necessaria. §. fin. ff. de pericul. rei. vend.* Abb. in c. *in civitate. b. r. n. 7.* Molin. tr. 2. de just. d. 385. à n. 8. Azor. l. c. q. 3. Laym. l. c. n. 3. Pirh. n. 68. Idem est, dum census est pecuniarius, seu jus percipiendi annuatim certam summam pecuniæ ex agro vel domo aliena; tum quia de hoc potissimum censu loquuntur citat. paulò ante Extravagantes; tum quia, quando reditus annuus pecuniarius in valore æquivaleret censui fructuario, sicut hic, ita & ille æquali pretio emi possunt, unde etiam, sicut ab initio constitui potest pensio in pecunia, ita & constituta in fructibus commutari potest in pensionem pecuniariam, ut Lugo cit. d. 27. f. 7. num. 111. in fine.

2. Resp. Secundò in specie: Emi & vendi, seu consti-